

2. Wypadki przy pracy i choroby zawodowe oraz świadczenia z nimi związane. Profilaktyczna ochrona zdrowia pracowników.

Wypadki przy pracy.

Wypadek przy pracy - nagłe zdarzenie wywołane przyczyną zewnętrzną powodujące uraz lub śmierć, które nastąpiło w związku z pracą:

- podczas lub w związku z wykonywaniem przez pracownika zwykłych czynności lub poleceń przełożonych,
- podczas lub w związku z wykonywaniem przez pracownika czynności na rzecz pracodawcy, nawet bez polecenia,
- w czasie pozostawania pracownika w dyspozycji pracodawcy w drodze między siedzibą pracodawcy, a miejscem wykonywania obowiązku wynikającego ze stosunku pracy.

Na równi z wypadkiem przy pracy traktuje się wypadek:

- w czasie podróży służbowej, w okolicznościach innych niż w przypadkach zwykłych wypadków przy pracy, chyba że wypadek spowodowany został postępowaniem pracownika, które nie pozostaje w związku z wykonywaniem powierzonych mu zadań,
- podczas szkolenia w zakresie powszechnej samoobrony,
- przy wykonywaniu zadań zleconych przez działające u pracodawcy organizacje związkowe.

Aby można było uznać dane zdarzenie za wypadek przy pracy, musi ono spełniać wszystkie poniższe warunki:

- cechować się nagłością,
- mieć związek z pracą,
- posiadać skutek (śmierć, uraz),
- być spowodowane działaniem czynnika zewnętrznego.

Zdarzenie nagłe – kryterium spełnione jest wtedy, kiedy czas zdarzenia wywołującego uraz nie przekracza jednej dniówki roboczej (dniówka robocza – czas pracy od jej rozpoczęcia do zakończenia). „Nagłość” określa czas oddziaływania czynnika niebezpiecznego na organizm człowieka. Skutki tego oddziaływania mogą ujawnić się natychmiast lub dopiero po pewnym czasie - po kilku dniach, a nawet tygodniach.

Związek z pracą - zerwany jest wówczas, gdy pracownik w czasie przeznaczonym na pracę zachowuje się w taki sposób lub podejmuje takie czynności, które nie wynikają z zatrudnienia lub nawet celom zatrudnienia są przeciwne. Związek zdarzenia z pracą, poza przypadkami wynikającymi wprost z definicji wypadku przy pracy, zostaje jednak zachowany w warunkach, gdy poszkodowany nie świadczy pracy, a wykonuje inne czynności, w tym służące zaspokojeniu jego własnych potrzeb.

Uraz – uszkodzenie tkanek ciała lub narządów człowieka wskutek działania czynnika zewnętrznego.

Przyczyna zewnętrzna - uraz został wywołany czynnikiem zewnętrznym, występującym poza pracownikiem, w odróżnieniu od przyczyny wewnętrznej, tkwiącej w organizmie poszkodowanego. Przy zbiegu obu rodzajów przyczyn - uaktywnienie się schorzenia samoistnego (mogącego samodzielnie występować jedynie jako przyczyna wewnętrzna) pod wpływem czynnika zewnętrznego (przyczyny zewnętrznej) – spełniony jest warunek do uznania określonego zdarzenia za wypadek.

Wśród podstawowych pojęć związanych z wypadkami można wymienić także:

Zdarzenie wypadkowe - zdarzenie nagłe, niezamierzone i poprzedzone wystąpieniem zagrożenia, które może doprowadzić do urazu pracownika (dzieli się na wypadki i zdarzenia potencjalnie wypadkowe).

Zdarzenie potencjalnie wypadkowe (wypadek bez urazowy, prawie wypadek) - zdarzenie nagłe, niezamierzone, poprzedzone wystąpieniem zagrożenia wypadkowego, nie powodujące żadnego urazu fizycznego, często wskutek nieszczęśliwego zbiegu okoliczności.

Mikrouraz zawodowy - drobne okaleczenie urazowe nie powodujące zwolnień z pracy, a wymagające najczęściej tylko założenia opatrunku.

Rodzaje wypadków przy pracy.

Wypadek zbiorowy - wypadek, któremu w wyniku tego samego zdarzenia uległy co najmniej dwie osoby.

Wypadek śmiertelny – wypadek, w wyniku którego nastąpiła śmierć w okresie nieprzekraczającym 6 miesięcy od dnia wypadku.

Wypadek ciężki - wypadek, w wyniku którego nastąpiło:

- ciężkie uszkodzenie ciała (utrata wzroku, słuchu, mowy, zdolności rozrodczej),
- inne uszkodzenie ciała albo rozstrój zdrowia, naruszające podstawowe funkcje organizmu,
- choroba nieuleczalna lub zagrażająca życiu,
- trwała choroba psychiczna,
- całkowita lub częściowa niezdolność do pracy w zawodzie albo trwałe, istotne zeszpecenie lub zniekształcenie ciała.

Przyczyny wypadków przy pracy.

Aby doszło do wypadku muszą być spełnione jednocześnie trzy warunki:

- zagrożenie musi posiadać odpowiedni potencjał energetyczny,
- w strefie oddziaływania zagrożenia musi znajdować się człowiek,
- musi wystąpić inicjał jako czynnik wyzwalający energię.

Analizy okoliczności i przyczyn wypadku dokonuje się różnymi metodami. Jedną z najbardziej rozpowszechnionych w Polsce metod jest tzw. metoda wg systematyki TOL.

Systematyka TOL opiera się na podziale przyczyn wypadków na tkwiące w:

- czynnika materialno-technicznym (T),
- organizacji pracy (O),
- czynnika ludzkim (L).

Przyczyny wypadków przy pracy w ramach czynników materialno–technicznych:

1. Niewłaściwy stan czynnika materialnego, np.:
 - wady konstrukcyjne będące źródłem zagrożenia,
 - niewłaściwa stateczność, wytrzymałość czynnika materialnego,
 - brak lub niewłaściwe urządzenia zabezpieczające, środki ochrony zbiorowej,
 - brak lub niewłaściwa sygnalizacja zagrożeń.
2. Niewłaściwe wykonanie czynnika materialnego, np.:
 - zastosowanie materiałów zastępczych,
 - niedotrzymanie wymaganych parametrów technicznych.
3. Wady materiałowe czynnika materialnego.
4. Niewłaściwa eksploatacja czynnika materialnego, np.:
 - nadmierna eksploatacja czynnika materialnego, jego niedostateczna konserwacja,
 - niewłaściwe naprawy i remonty.

Przyczyny wypadków przy pracy w ramach czynników organizacyjnych:

1. Niewłaściwa ogólna organizacja pracy, np.:
 - nieprawidłowy podział pracy lub rozplanowanie zadań,
 - niewłaściwe polecenia przełożonych,
 - brak nadzoru,
 - brak instrukcji posługiwania się czynnikiem materialnym,
 - niedostateczne przygotowanie zawodowe pracownika,
 - brak lub niewłaściwe przeszkolenie w zakresie bhp,
 - dopuszczenie do pracy pracownika bez badań lekarskich lub z przeciwwskazaniami lekarskimi.

2. Niewłaściwa organizacja stanowiska pracy, np.:
- niewłaściwe usytuowanie urządzeń na stanowisku pracy,
 - nieodpowiednie przejścia lub dojścia,
 - nieodpowiednie rozmieszczenie i składowanie przedmiotów pracy,
 - brak lub niewłaściwy dobór środków ochrony indywidualnej.

Przyczyny wypadków przy pracy w ramach czynników ludzkich:

Brak lub niewłaściwe posługiwanie się czynnikiem materialnym przez pracownika, nieużywanie sprzętu ochronnego, niewłaściwe samowolne zachowanie się, stan psychofizyczny pracownika, nieprawidłowe zachowanie się np.:

- używanie nieodpowiedniego do danej pracy czynnika materialnego,
- wadliwe zainstalowanie, zamocowanie czynnika materialnego przez pracownika,
- wykonywanie pracy nie wchodzącej w zakres obowiązków,
- wykonywanie czynności bez usunięcia zagrożenia,
- niewłaściwe operowanie kończynami w strefie zagrożenia,
- zmęczeniem, zdenerwowaniem,
- spożyciem alkoholu, środków odurzających lub substancji psychotropowych,
- lekceważeniem zagrożenia, poleceń przełożonych,
- niedostateczną koncentracją uwagi na wykonywanej czynności,
- brakiem doświadczenia.

Świadczenia dla pracownika z tytułu wypadku przy pracy i choroby zawodowej:

- zasiłek chorobowy,
- świadczenie rehabilitacyjne,
- zasiłek wyrównawczy,
- jednorazowe odszkodowanie,
- renta z tytułu niezdolności do pracy, w tym renta szkoleniowa,
- renta rodzinna,

- dodatek pielęgnacyjny,
- dodatek do renty rodzinnej – dla sieroty zupełnej,
- pokrycie kosztów leczenia z zakresu stomatologii i szczepień ochronnych oraz zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne.

Kiedy świadczenia nie przysługują?

Świadczenia z ubezpieczenia wypadkowego nie przysługują, jeżeli:

- poszkodowany umyślnie lub wskutek rażącego niedbalstwa naruszył przepisy o ochronie życia i zdrowia i udowodniono, że to była jedyna przyczyna wypadku,
- poszkodowany przyczynił się w znacznym stopniu do spowodowania wypadku, był nietrzeźwy lub pod wpływem środków odurzających lub substancji psychotropowych.

Nie dotyczy to członków rodziny, którzy w takich przypadkach zachowują prawo do świadczeń.

